

VERSLAG SESSIE 'WAARDEREND VERKENNEN' VOOR SUCCESVOLLE SAMENWERKING

'Formuleer je droom en maak verbinding met de praktijk'

Focus je niet op de problemen maar begin vanuit de dingen die al goed gaan. Dat is het eerste principe van *appreciative inquiry*, een methode om effectief tot verandering te komen. Psychiater en bedrijfskundige Ard van Oosten liet het de deelnemers aan zijn sessie zelf meemaken.

Als er wat moet gebeuren of veranderen ligt de focus meestal op de zaken die misgaan, vertelt Ard van Oosten, psychiater, bedrijfskundige, onderzoeker, lid van het Convenantteam én begeleider van de sessie. Maar als je nu kijkt wat er wel werkt? Je begint bij je eigen positieve ervaringen, formuleert je droom en maakt dan de verbinding met de praktijk. Dan blijkt het ineens mogelijk grote stappen te maken en snel tot resultaat te komen, aldus Van Oosten. Hij wil de deelnemers aan de sessie kennis laten maken met deze methode van *appreciative inquiry* – waarderend verkennen – door het gewoon eens te ervaren. Hoe kom je nu tot een succesvolle samenwerking?

Van Oosten staat voor een gemêleerd gezelschap van mensen uit gemeenten, ggz-instellingen en UWV. Trainers, projectleiders en trajectbegeleiders die opvallend vaak 'verbinden' noemen als hun bijzondere kwaliteit. Ze worden gevraagd koppeltjes te vormen en elkaar in tien minuten tijd te vertellen over een heel succesvolle, gave samenwerking.

Gelegenheidskoppels

De gesprekken in de gelegenheidskoppels lopen makkelijk en enthousiast wordt aan elkaar verteld over succesvolle samenwerkingen, meestal in de werksfeer. Als vanzelf komt het gesprek op wat dan de werkzame ingrediënten waren. "Er moet vertrouwen zijn, een gevoel van veiligheid waarin je bereid bent elkaar wat te gunnen." Het helpt als het duidelijk is wat het gemeenschappelijk doel is. "En het is goed als je ergens een sparringpartner hebt, die je jouw vragen of twijfels voor kunt leggen." Want een vruchtbare samenwerking vereist een goede organisatie, maar ook een goede samenwerking tussen personen.

Na tien minuten breekt Van Oosten de gesprekken af. "We gaan uiteen in vier groepen en delen met elkaar de ingrediënten die een samenwerking succesvol maken en zetten die op een flipover." Het proces herhaalt zich, nu met zo'n zes mensen per groepje. In rap tempo komen de voorwaarden op papier. Gedeelde urgentie, veiligheid, herkennen en erkennen van elkaars talenten, over je eigen schaduw heen kunnen springen. "Samenwerking vraagt om vertrouwen. Of in ieder geval: samenwerking kan niet starten

met wantrouwen. En maak het niet gelijk te groot. Begin met eenvoudige concrete dingen zoals een bellijstje. Anders slaat het dood.”

Maar het is ook belangrijk om het institutionele kader durven los te laten. Samenwerken vereist een instelling waarbij het doel voorop staat, niet de regeltjes. “Dat is meer dan buiten de lijntjes kleuren; je moet de ruimte pakken.” Tegelijkertijd moet je wel mandaat hebben om iets te kunnen afspreken. “Het loslaten van het eigenbelang op organisatieniveau is moeilijker dan op persoonlijk niveau”, merkt een deelnemer op. Iets dat door de anderen herkend wordt.

Beeld

Sessieleider Van Oosten haalt de deelnemers weer naar de zaal om het volgende onderdeel in te leiden. “Tot nu toe was het heel talig. We gaan nu naar het beeld. Beeld je in dat je vanavond thuiskomt. Je gaat slapen en wordt pas over zeven jaar wakker. Je wrijft je ogen uit, kijkt om je heen en constateert dat de samenwerking tussen GGZ en Werk & Inkomen inmiddels fantastisch loopt.”

Hij vraagt de groepjes opnieuw naar de flipovers te lopen en een beeld te tekenen. “Hoe ziet die samenwerking er dan uit? Vertaal dat naar een beeld. En vervolgens bedenk je je welke concrete stappen je morgen al kunt zetten op weg naar dat beeld.”

De man die met marker voor de flipover staat, vraagt de andere deelnemers om input. Een vrouw suggereert een toren van Babylon te tekenen, maar dan een die wél tot de hemel reikt omdat de spraakverwarring is overwonnen. Misschien een kring of een cirkel, oppert een ander. Of verschillende cirkels in een cirkel. Maar moet daar dan geen beweging in? Het groepje komt uit op een beeld dat deze elementen integreert.

Dan de concrete stappen. Iemand stelt voor vanaf morgen casuïstiek te gebruiken om dagelijkse, praktische problemen op te lossen en zo gaandeweg tot samenwerking te komen. Een ander wil in gesprek met organisaties om te zien wat we kunnen doen.

Rode draden

Hoewel de beelden verschillen, zijn er duidelijke rode draden te herkennen in de uitkomsten van de deelsessies, zo blijkt even later als iedereen weer bij elkaar is in de grote zaal. Groep één somt op wat volgens de deelnemers de succesfactoren zijn van een goede samenwerking: een gezamenlijk doel, ambitie, affiniteit met het onderwerp, elkaar kennen, vertrouwen, bereid zijn grenzen op te rekken omwille van het doel – dus lef – en mandaat. Een open cultuur is ook natuurlijk ook erg belangrijk.

De ideale samenwerking wordt volgens deze groep verbeeld door een knoop waarbinnen van alles gebeurt. En als je daarnaar toe wilt, moet je morgen beginnen elkaar te leren kennen, vertelt de woordvoerder.

Van Oosten vraagt de volgende groep steeds voort te bouwen op wat groep één al heeft gezegd. “Als we daarop aansluiten zijn nog een paar andere zaken van belang”, zegt de woordvoerder van groep twee. Het gaat dan om actief en realistisch zijn, een doelmentaliteit en gezamenlijke visie hebben en zorgvuldigheid naar elkaar betrachten. Daarbij hoort het beeld van een plant waaraan een grote, sappige aardbei groeit; de samenwerking in de zon maar tegelijkertijd stevig verankerd in de grond.

Ideeën

Als ook groep drie en vier verslag hebben gedaan, rondt Van Oosten de sessie af. “We hebben op verschillende niveaus gekeken wat je kunt bereiken met de methode van verkennend onderzoeken en wat het op persoonlijk niveau oplevert.” De deelnemers zijn

in ieder geval tevreden. "Geeft energie." "De opschaling is leuk." "Een prettige werkvorm." "Ik heb concrete ideeën opgedaan." En: "Ik wil de methode gebruiken bij de start van de samenwerking in onze regio."

Highlights

- Begin bij je eigen positieve ervaringen, formuleer je droom en maak dan de verbinding met de praktijk.
- "Vertrouwen en een gevoel van veiligheid waarbij je bereid bent elkaar wat te gunnen zijn essentieel voor een vruchtbare samenwerking."
- "Begin een samenwerking met eenvoudige concrete dingen zoals een belijstje. Anders slaat het dood."
- "Het loslaten van het eigenbelang op organisatieniveau is moeilijker dan op persoonlijk niveau."
- "Je gaat slapen en wordt pas over zeven jaar wakker. Je wrijft je ogen uit, kijkt om je heen en constateert dat de samenwerking tussen GGZ en Werk & Inkomen inmiddels fantastisch loopt..."